

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Massamedia

Maximumscore 2

- 1 De functie 'leveranciers van informatie en opinies' (regels 13-14)

1

Voorbeelden van goede redenen zijn (één van de volgende):

1

- Deze functie is voorwaarde voor het maken van weloverwogen politieke keuzes door de burgers.
- Het verspreiden van informatie en weergeven van opinies zijn voorwaarden voor maatschappelijke discussie tussen burgers, groepen en partijen en kritische beoordeling van overheidsorganen en volksvertegenwoordigers (controle- en waakhondfunctie).
- Deze functie is van belang voor de politieke betrokkenheid van de burgers.
- Deze functie draagt bij aan het publieke debat (opiniërende functie).
- Reacties van burgers op de informatie en opinies bereiken de politiek (agendafunctie).

Maximumscore 2

- 2 • de vrijetijdsbesteding: "Tenslotte vormen de media voor kijkers/luisteraars/lezers ook een belangrijke bron van ontspanning en verstrooiing." (regels 18-20)

1

- socialisatie: "podia voor (expressie en) *identiteitsvorming* van groepen en individuen" (regels 14-15)

1

Maximumscore 2

- 3 Voorbeeld van een goed antwoord is:

De pluriformiteit wordt mogelijk gemaakt door het instandhouden en bevorderen van een verscheidenheid aan media-aanbod die tegemoet komt aan onder de bevolking levende interesses en inzichten op maatschappelijk, cultureel en levensbeschouwelijk gebied. Een media-aanbod dat onafhankelijk en gevarieerd is (regel 23), komt tegemoet aan deze voorwaarde van pluriformiteit.

Maximumscore 4

- 4 • Commerciële omroepen halen hun inkomsten uit het uitzenden van reclame en sponsoring van programma's

2

- De publieke omroep wordt enerzijds gefinancierd door de overheid en anderzijds door reclame-inkomsten van de STER. / Ook vindt bij een aantal programma's van de publieke omroep sponsoring plaats

2

Maximumscore 1

- 5 uit advertenties

Maximumscore 1

- 6 het Nederlandse persbureau ANP

Maximumscore 1

- 7 Het overnemen van berichten van het ANP is goedkoper dan het in dienst nemen van eigen journalisten of correspondenten om het nieuws te verzamelen en artikelen te schrijven.

Maximumscore 2

- 8 • citaat 3 is uit de formule van Metro
• citaat 1 is uit de formule van het Algemeen Dagblad

1

1

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
9 ☐ • De pers opereert via het principe van de vrije markt en de vrije ondernemingswijze productie	<u>1</u>
• De pers moet winst maken om te blijven bestaan / is afhankelijk van abonnementsgelden en advertenties	<u>1</u>
Maximumscore 2	
10 ☐ • Een voorbeeld van internet als massamedium is surfen op het World Wide Web of het raadplegen van websites van talrijke organisaties, personen en ook van andere media	<u>1</u>
• Een voorbeeld van internet als interpersoonlijke communicatie is het versturen van e-mail van persoon tot persoon/personen / chatten/sms'en	<u>1</u>
Maximumscore 2	
11 ☐ Voorbeelden van een gevolg van de informatiemaatschappij op sociaal-economisch terrein zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• De nieuwe media, de talrijke radio- en tv-zenders, de tientallen kranten en tijdschriften leveren werkgelegenheid voor veel mensen.	
• De (nieuwe) media vormen een motor voor economische bedrijvigheid. (regels 16-17)	
• Er gaan miljoenen euro's om in de vele bedrijven en organisaties die met media te maken hebben.	
Voorbeelden van een gevolg van de informatiemaatschappij op sociaal-cultureel terrein zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• Het media-aanbod is steeds meer toegesneden op individuele voorkeuren van gebruikers. (regels 9-11)	
• Er is een toename van het gebruik van de media in de vrije tijd.	
• Er is een toename en differentiëring van het aanbod van informatie en media.	
Maximumscore 2	
12 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende):	
• De programmering op de onderscheiden televisienetten omvat onderdelen van culturele, educatieve, informatieve en verstrooiende aard.	
• De programmering bevat in elk geval programmaonderdelen die bestaan uit nieuws en actualiteiten.	
• De programma's van de gezamenlijke omroepen geven op evenwichtige wijze een beeld van de samenleving en van de onder de bevolking levende interesses en inzichten op maatschappelijk, cultureel en levensbeschouwelijk gebied.	
• De programma's dragen bij aan de ontwikkeling en verspreiding van de pluriformiteit en culturele diversiteit in Nederland.	
• Er is geen programmaonderbrekende reclame toegestaan (en de reclamezendtijd is aan een maximum gebonden: per jaar maximaal 6,5 procent van de totale gebruikte televisie- en radiozendtijd).	
• Sluikreclame is verboden. / De programma's zijn onafhankelijk van commerciële invloeden.	
Maximumscore 2	
13 ☐ Voorbeeld van een goede uitleg is: De commerciële omroepen streven naar een zo groot mogelijk marktaandeel (zoveel mogelijk kijkers). Om dit doel te bereiken, zenden de meeste commerciële omroepen veel programma's uit in de sfeer van amusement en verstrooiing (shows, soaps, quizzen, films, sport, muziek). Verder hebben zij veel jonge en aantrekkelijk uitzijnde presentatoren. Die combinatie van luchtige programma's en jonge en dynamische presentatoren leidt ertoe dat het beeld ontstaat van 'vlot', 'vrolijk' en 'ontspannend'.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
14 ☐ citaat 1: vergelijkende benaderingswijze citaat 2: politiek-juridische benaderingswijze citaat 3: sociaal-culturele benaderingswijze	
Indien 3 benaderingswijzen juist	<u>2</u>
Indien 2 benaderingswijzen juist	<u>1</u>
Indien 1 benaderingswijze juist	<u>0</u>
<i>Opmerking</i> <i>Ook goed 'sociaal-economische benaderingswijze' bij citaat 1, (vanwege competitieve omroepmarkt).</i>	
Maximumscore 5	
15 ☐ Voorbeelden van juiste argumenten vóór afschaffing van het publieke omroepbestel zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• Het kost de belastingbetaler veel geld, namelijk in 2003 706 miljoen euro (regel 4 van tekst 3).• De publieke omroep maakt programma's waaraan te weinig / geen behoefte is: naar sommige programma's van de publieke omroep wordt nauwelijks gekeken of geluisterd.• Informatieve en culturele programma's kunnen ook door commerciële omroepen worden uitgezonden.• Er is sprake van 'oneigenlijke concurrentie' voor de commerciële omroepen door de publieke omroep doordat deze van overheidswege wordt gefinancierd. Het is de vraag of de omroepverenigingen van de publieke omroep in de praktijk voldoen aan de eis in hun programma's om "een bepaalde, in de statuten aangeduide, maatschappelijke, culturele of godsdienstige dan wel geestelijke stroming te vertegenwoordigen en zich in het programma te richten op de bevrediging van in het volk levende maatschappelijke, culturele of godsdienstige dan wel geestelijke behoeften." (Artikel 14 van de Mediawet) Voorbeelden van juiste argumenten tegen afschaffing van het publieke omroepbestel zijn (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• De maatschappelijke functies van de media komen onder druk te staan: minder informatieve, culturele, opiniërende programma's. / Verschraling van het programma-aanbod: veel programma's met accent op verstrooiing en oppervlakkige programma's.• Programma's voor een klein publiek worden dan niet meer uitgezonden.• Weinig kansen voor bepaalde maatschappelijke groepen om hun geluid en identiteit in programma's door te laten klinken.• De publieke omroep levert kwaliteit tegen relatief weinig geld (omgerekend per hoofd van de bevolking). Hierdoor kan een omroepsysteem in stand worden gehouden dat uniek is in de wereld. per juist argument voor logische samenhang ter ondersteuning van de mening	<u>2</u> <u>1</u>
Maximumscore 1	
16 ☐ • De stelling is juist	<u>0</u>
• Door het publieke bestel weer te geven als een te groot/dik lichaam maakt de tekenaar duidelijk dat het publieke bestel wel kan afslanken, dat er wel kan worden bezuinigd.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 2 De Wet Werk en Bijstand	
Maximumscore 2	
17 ☐ • als lid van de regering / als staatshoofd • de minister-president / het kabinet (is verantwoordelijk)	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 4	
18 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn: • Grafiek 1 geeft aan dat het aantal werklozen als percentage van de beroepsbevolking toeneemt. Dat betekent dat er een groter beroep op de werkloosheidsuitkeringen en de bijstand gedaan zal worden. Werknemers en bedrijven moeten meer premie (voor de WW) betalen en de overheid is meer geld kwijt aan de bijstand • Grafiek 2 toont een flinke toename van het aandeel 65-plussers op de totale bevolking tot 2050. Dit betekent een forse stijging van het aantal mensen dat recht heeft op een AOW-uitkering. De AOW-uitkeringen worden via premieafdrachten opgebracht door de werkenden van nu. Blijft (de koopkracht van) de AOW-uitkering gelijk dan zullen de werknemers straks (bij een verslechterende verhouding van niet-werkenden en werkenden) een flink hogere AOW-premie moeten betalen	<u>2</u> <u>2</u>
Maximumscore 2	
19 ☐ De materiële functie van arbeid. In tekst 4 komt arbeid naar voren als een middel om zelfstandig in je bestaan te voorzien; dat wil zeggen: dat men vooral met arbeid een inkomen verdient.	
Maximumscore 4	
20 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende): • knelpunt: De regelgeving is ingewikkeld en ondoorzichtig. Voorbeeld van een verwijzing naar tekst 4: door bestaande wetten (ABW, Wiv) en besluit ID-banen te bundelen (regels 26-31). • knelpunt: De uitvoering van de sociale zekerheid verloopt weinig gestroomlijnd / problematisch / is te bureaucratisch. Voorbeeld van een verwijzing naar tekst 4: "... dient het stelsel zo effectief mogelijk te werken." (regels 11-12) / "... dient per cliënt maatwerk te worden geleverd. ... een grotere beleidsruimte, minder uitvoeringsvoorschriften en minder administratieve lasten ..." (regels 14-19) / "een vergaande deregulering en vermindering van administratieve lasten ..." (regels 32-34). • knelpunt: Burgers zijn te afhankelijk van overheidsregelingen / overheidsinstellingen. Voorbeeld van een verwijzing naar tekst 4: De overheid wil met de wet te grote afhankelijkheid verminderen door juist de uitstroom naar werk te stimuleren (regels 25-26) of "Het doel van de wet is het (..) activeren van bijstandsgerechtigden tot intrede of herintrede in betaald werk ..." (regels 35-38). per juist knelpunt per juist citaat	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 2	
21 ☐ Mensen die als werkzoekende staan ingeschreven bij het Centrum van Werk en Inkomen (CWI)/arbeidsbureau en beschikbaar zijn voor een baan van 12 uur of meer per week.	
Maximumscore 1	
22 ☐ Niet alle mensen zonder betaald werk worden meegeteld zoals huisvrouwen (die wel een baan willen, maar zich niet laten registreren, omdat zij zich kansloos achten), werklozen die een opleiding volgen en een deel van de arbeidsongeschikt-verklaarden (verborgen werkloosheid).	
Maximumscore 2	
23 ☐ De aanbodzijde van de arbeidsmarkt heeft betrekking op de beroepsbevolking. In dit geval gaat het erom mensen met een bijstandsuitkering te stimuleren werk te zoeken.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores	
Maximumscore 1		
24 ☐ Voorbeelden van maatregelen aan de vraagzijde van de arbeidsmarkt (stimuleren van de bestedingen, werkgelegenheid vergroten / vraag naar arbeid) zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• verlaging van belastingen en premies voor zowel bedrijfsleven als individuele burgers• loonmatiging/matiging arbeidskosten• meer aankopen doen in de marktsector• maatregelen ter flexibilisering van de arbeidsmarkt / marktbelemmeringen uit de weg ruimen• versoepeling ontslagrecht / verbetering van de werking van de arbeidsmarkt• meer banen scheppen bij de overheid / in de zorg en onderwijs (I/D banen)• minder bezuinigingen• subsidies aan kansrijke bedrijfstakken		
Maximumscore 4		
25 ☐ FNV Bondgenoten komt op voor de belangen van <ul style="list-style-type: none">- de werknemers• voorbeelden van een belang: goede sociale zekerheid / behoud sociale zekerheid / werkgelegenheid / rechtsbescherming / arbeidsomstandigheden en werktijden- mensen in de bijstand / mensen met een uitkering / mensen met een gesubsidieerde baan• voorbeelden van een belang: behoud bestaande rechten op bijstand / behoud van een gesubsidieerde baan / ID-baan	<u>1</u> <u>1</u> <u>1</u> <u>1</u>	
Maximumscore 3		
26 ☐ • beleidsbepaling <ul style="list-style-type: none">• Verwijzing: De regering heeft het wetsvoorstel ingediend en het parlement (de Tweede Kamer en Eerste Kamer) moet (moeten) ruim vóór 1 januari 2004 een beslissing nemen over deze wet / moet (moeten) het wetsvoorstel aannemen. (Het gaat dus om het nemen van een besluit: regering en parlement besluiten over een nieuwe wet.)	<u>1</u> <u>2</u>	
<i>Opmerking</i> <i>Het antwoord beleidsvoorbereiding is fout. Beleidsvoorbereiding is: 1. het verzamelen en analyseren van informatie en 2. het formuleren van adviezen over het te voeren beleid. Dit werk wordt bijvoorbeeld gedaan door ambtenaren en adviesorganen. Ook belangenorganisaties kunnen in deze fase adviezen geven. Met de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is de beleidsvoorbereiding van de kant van het kabinet afgerond.</i>		
Maximumscore 1		
27 ☐ protestparticipatie		
<i>Opmerking</i> <i>Het antwoord 'conventionele participatie' mag ook goed gerekend worden.</i>		
Maximumscore 2		
28 ☐ twee van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• recht tot vergadering• recht tot betoging• recht tot vereniging• vrijheid van meningsuiting• recht om niet in zijn/haar vrijheid van handelen te worden aangetast per juist grondrecht	<u>1</u>	

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
29 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• machtsbron: het aantal leden. uitoefenen van macht / machtsmiddel: FNV Bondgenoten kan haar leden oproepen voor bijvoorbeeld demonstraties / boycotacties / stiptheidsacties / stakingen.	
• machtsbron: FNV Bondgenoten heeft <i>deskundige medewerkers</i> in dienst. uitoefenen van macht / machtsmiddel: de vakbond komt met inhoudelijke voorstellen / beredeneerde tegenvoorstellen / alternatieve plannen.	
• machtsbron: de belangengroep heeft <i>geld / vermogen (met het oog op acties)</i> . uitoefenen van macht / machtsmiddel: acties organiseren tegen het beleid van het kabinet (werkgevers).	
• machtsbron: <i>positie / (wettelijke) bevoegdheid</i> van FNV in de maatschappij / op sociaal-economisch terrein. / De FNV is lid van de SER, een belangrijk adviesorgaan van de regering. / De FNV is een belangrijke overlegpartner van de regering. uitoefenen van macht / machtsmiddel: op grond van haar positie in de SER / als overlegpartner met de regering, kan de FNV politieke macht uitoefenen / overleg met de regering opschorten.	
• machtsbron: invloedrijke relaties/contacten uitoefenen van macht/machtsmiddel: De FNV heeft een (informeel) netwerk. Op de bijeenkomst zijn politici aanwezig uit het FNV-netwerk / contacten met politieke partijen / fracties.	
per juiste machtsbron	<u>1</u>
per juist machtsmiddel bij bijbehorende machtsbron	<u>1</u>
Maximumscore 4	
30 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn:	
• Er is sprake van hoge werkloosheid. Hoge werkloosheid verzwakt in het algemeen de positie van een vakbond op het punt van looneisen, sociale regelingen	<u>2</u>
• Er is een centrum-rechts kabinet dat minder open staat voor de positie van de FNV. / Er is geen meerderheid in de Tweede Kamer voor de opvattingen van FNV Bondgenoten. / FNV Bondgenoten krijgt alleen steun van de oppositiepartijen (PvdA, Groenlinks en SP)	<u>2</u>
Maximumscore 2	
31 ☐ Een voorbeeld van een juist antwoord is: De critici vinden dat het CDA door zijn steun aan de kabinetsplannen zijn uitgangspunt van solidariteit/naastenteliefde/mededogen met de zwakkeren in de samenleving onvoldoende tot uitdrukking brengt.	
Maximumscore 2	
32 ☐ Voorbeeld van een juist, gedeeld uitgangspunt: een beperktere of kleinere rol van de overheid / meer nadruk op eigen verantwoordelijkheid van mensen en organisaties / terugdringen van overheidsbemoeienis en het verlagen van overheidsuitgaven / werk gaat voor een uitkering.	
Maximumscore 3	
33 ☐ overeenkomst in bevoegdheden van Tweede en Eerste Kamer:	
• Zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer heeft de bevoegdheid wetsvoorstellen van de regering te aanvaarden of te verwerpen	<u>1</u>
verschillen in bevoegdheden van Tweede en Eerste Kamer:	
• De Tweede Kamer kan een wetsvoorstel wijzigen (amenderen), terwijl de Eerste Kamer alleen voor of tegen een wet kan stemmen	<u>1</u>
• De Tweede Kamer kan zelf een wetsvoorstel indienen (wet van initiatief). De Eerste Kamer heeft dat recht niet	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2005-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 1</p> <p>34 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Arbeid maakt mensen economisch zelfstandig.• Arbeid is een middel tot individuele welvaart.• Mensen hebben de plicht om in hun eigen levensonderhoud te voorzien.• Arbeid geeft zin aan het leven. / Arbeid geeft de mogelijkheid tot zelfontplooiing.	
<p>Maximumscore 2</p> <p>35 ☐ Voorbeelden van juiste antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Vrouwen bekleden gemiddeld minder hoge posities dan mannen.• Vrouwen hebben gemiddeld kleinere betrekkingen met geringere kans op promotie dan mannen.• Vrouwen werken gemiddeld vaker in deeltijd dan mannen.• Vrouwen doen vooral de zorgtaken, waardoor ze eerder uitkomen op deeltijdwerk en/of laag betaalde functies.• Er bestaat typisch vrouwenwerk, dat laag betaald wordt en een laag aanzien heeft.• Het komt nog steeds voor dat vrouwen voor hetzelfde werk minder loon krijgen dan mannen. <p>per juist voorbeeld</p>	<u>1</u>
<p>Maximumscore 1</p> <p>36 ☐ de confessionele stroming</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>37 ☐ Voorbeeld van een juist antwoord is: Deze partijen hechten veel waarde aan de verantwoordelijkheid en zorg van de moeder voor de opvoeding van de kinderen in de thuissituatie. / Deze partijen benadrukken het gezin als hoeksteen van de samenleving. De overheid mag de moeders niet belemmeren deze zorgtaak thuis te vervullen en een sollicitatie- en arbeidsplicht doet dat wel.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>38 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Emancipatie betekent onder meer dat ieder ongeacht zijn of haar sekse of burgerlijke staat de mogelijkheid heeft zelfstandig in zijn of haar levensonderhoud te voorzien. Zelf een inkomen verdienen, maakt iemand onafhankelijk van anderen.• Emancipatie betekent dat mensen ongeacht sekse of burgerlijke staat de gelegenheid moeten hebben om zich te kunnen ontplooiën. Betaald werk draagt ook bij tot persoonlijke ontplooiing.	
<p>Maximumscore 2</p> <p>39 ☐ • fase van terugkoppeling of feedback (die kan leiden tot een nieuwe fase van invoer)</p> <p>voorbeeld van actoren:</p> <ul style="list-style-type: none">• Maatschappelijke groepen/burgers/de gemeenten/de vakbonden zijn ontevreden over de werking/de gevolgen van de wet en willen dat de wet wordt aangepast / komen met nieuwe eisen of wensen	<u>1</u> <u>1</u>